

Verslag

van de vergadering van sociale partners Metalektro en Vereniging van Gepensioneerden bij PME in het kader van het hoorrecht Wtp **op 30 augustus 2023**
Van der Valk De Cantharel, Apeldoorn

Aanwezig:

FME:	De heer Johan van Dam, de heer Erik Tierolf en de heer Daan Kleinloog (adviseur)
FNV Metaal:	De heer Jos Brocken en de heer Albert Kuiper (voorzitter)
CNV Vakmensen:	De heer Arthur Bot en de heer Tristan Westra
De Unie:	De heer Gertjan Tommel
ROM-bureau:	De heer Robin Riemens
PME:	De heer Paul Duijsens en de heer Serge Olde
VGPMME:	De heer Wim Bénard, de heer Aart Bongers, de heer Arie Kaandorp en de heer Gerco Wilbrink

Met kennisgeving afwezig:

VHP2:	De heer Paul van Boxtel
VGPMME:	De heer Hans Fles

1. Opening

Namens sociale partners van Metalektro heet de voorzitter het bestuur van de VGPMME van harte welkom. Een delegatie van PME is als toehoorder bij het overleg aanwezig.

2. Voorstelronde

Er volgt een uitgebreide voorstelronde. De heer Kaandorp licht toe dat een aantal verenigingen van gepensioneerden van verschillende bedrijfstakken, waaronder OC en Siemens, zich heeft verenigd in de VGPMME toen het pensioenfonds van Stork aan PME werd overgedragen. De VGPMME vertegenwoordigt als gevolg daarvan circa 4.700 gepensioneerde deelnemers.

3. Gesprek sociale partners Metalektro en Vereniging van Gepensioneerden bij PME in het kader van het hoorrecht Wtp

De voorzitter licht toe dat sociale partners conform de wetgeving uitvoering wensen te geven aan de mogelijkheid tot hoorrecht. Hij geeft aan dat de gepensioneerden naast de mogelijkheid gebruik te maken van het hoorrecht ook in het pensioenbestuur zijn vertegenwoordigd. De delegatie van pensioenfonds PME is aanwezig, zodat alle bij het totale proces betrokken partijen goed op de hoogte zijn van wat er speelt.

Sociale partners zijn nog niet gestart met de onderhandelingen. De eerste onderhandelingsronde vindt plaats op 6 september 2023. Sociale partners vinden het van belang voorafgaand aan de onderhandeling met de VGPMME in gesprek te gaan. Verderop in het proces zal het concepttransitieplan voor advies aan de VGPMME worden voorgelegd.

Tijdens de onderhandelingen wordt in verkennende gesprekken over de inhoud gesproken. Het is aan sociale partners om de uitgangspunten en de ambities voor de nieuwe regeling te formuleren. De uitvoering ligt bij PME. Sociale partners werken toe naar een onderhandelingsresultaat, een principeakkoord, dat zijn weerslag vindt in het concepttransitieplan. Daarna wordt de VGPMME in de gelegenheid gesteld op het concepttransitieplan te reageren. De reactie wordt meegewogen bij de definitieve besluitvorming door sociale partners en de definitieve vaststelling van het transitieplan. Het is een complex proces, doordat ook de achterbannen van alle betrokken partijen in het proces moeten worden meegenomen. Voor vandaag is het de bedoeling aan de hand van de position paper met elkaar in gesprek te gaan en de VGPMME de gelegenheid te bieden een toelichting te geven.

De heer Van Dam geeft aan de hand van een presentatie een korte toelichting op de nieuwe pensioenwet. De presentatie wordt als bijlage bij het verslag gevoegd.

De argumenten vanuit de politiek om tot een nieuw pensioenstelsel te komen zijn dat er een betere aansluiting moet komen op de ontwikkelingen van de arbeidsmarkt, de demografische veranderingen en de behoefte aan keuzevrijheid. De arbeidsmarkt wordt flexibeler en de demografie verandert. Aan de onderkant vindt onvoldoende aanwas plaats. Daarnaast bestaat de wens tot hogere pensioenen te komen. Door de lage rente is lange tijd weinig

geïndexeerd. Het nieuwe stelsel leidt naar verwachting tot meer indexatiemogelijkheden. Op het moment dat indexatie niet mogelijk is, is eerder sprake van een bijgestelde rendementsverwachting. De wetgever heeft nadrukkelijk aangegeven dat de voordelen van het oude stelsel, waaronder solidariteit, in het nieuwe stelsel behouden moeten blijven.

Daarvoor is een aantal uitgangspunten benoemd, waaronder een kostenneutrale overgang voor werknemers en werkgevers. Sociale partners moeten een keuze maken tussen een solidaire en flexibele regeling. De regelingen kunnen dusdanig worden ingericht dat de verschillen tussen de beide regelingen beperkt zijn. Het doel is een grotere kans op een koopkrachtig pensioen. Er is geen sprake meer van een gegarandeerd pensioen, maar wel de kans van het vergroten van de koopkracht. Van belang is dat het nieuwe stelsel beter uitlegbaar, transparant en individueel herleidbaar is.

In het nieuwe stelsel mag een groter deel van het pensioenvermogen worden uitgekeerd of worden aangewend voor pensioen. Het pensioen mag de markten eerder en directer volgen. Pensioenfondsen moeten invaren, tenzij. Het tenzij omvat vooral dat alle rechten en aanspraken bij elkaar moeten blijven.

De heer Van Dam geeft aan dat de werkgevers het moeilijk vinden dat het nieuwe pensioenstelsel geen garanties kent dat de pensioenen na het invaren gelijkwaardig blijven of toenemen. Daarnaast kent het partnerpensioen een hele andere inrichting en structuur, waardoor in principe minder partnerpensioen beschikbaar is voor de hogere inkomens en de langere dienstverbanden. Dit nadeel geldt met name voor de actieve deelnemers.

Vervolgens geeft de heer Van Dam een toelichting op de planning. De onderhandelingen vinden plaats in de periode september tot en met november 2023. De verwachting is dat het concepttransitieplan eind 2023 gereed is. In dit tijdpad zou PME de controle op de administratieve organisatie voor Q2 2025 gereed kunnen hebben. De beoogde transitiedatum is 1 januari 2026. Er gelden ook een aantal wettelijke termijnen. Het transitieplan moet op 1 januari 2025 gereed zijn en het implementatieplan op 1 juli 2025. Het uiterste transitiemoment is 1 januari 2028.

Alvorens hij start met de toelichting op de position paper, spreekt de heer Bénard zijn waardering uit voor het feit dat sociale partners de VGPME in deze fase van het proces voor een gesprek hebben uitgenodigd en voor de wijze waarop sociale partners de VGPME in het verdere proces meenemen. In de onderhavige notitie wordt uitgegaan van de belangen van de gepensioneerden. De notitie beoogt niet per definitie een evenwichtige zienswijze. Het beoordelen van een evenwichtige belangenafweging is een aangelegenheid van sociale partners. De VGPME spreekt alleen over de solidaire regeling, omdat haar verwachting is dat deze regeling de meest waarschijnlijke keuze is.

De heer Bénard geeft aan dat de onder A, zicht op een koopkrachtig pensioen, genoemde punten voor zich spreken en wettelijk zijn bepaald. De dekkingsgraad is hierbij van essentieel belang. De huidige dekkingsgraad is 116%. Deze dekkingsgraad is geen vanzelfsprekendheid en kan in de tijd tot het invaren dalen naar bijvoorbeeld 98%. De VGPME vindt het derhalve belangrijk dat sociale partners een koopkrachtambitie uitspreken. De VGPME denkt aan een koopkrachtambitie van ten minste 2%, maar weet het volgen van de loonindex zeker te appreciëren. De VGPME vindt het vooral belangrijk dat een ambitie wordt uitgesproken waarnaar wordt gestreefd en waarbij vanuit deze ambitie wordt belegd.

In de position paper wordt een acceptabele neerwaartse uitkeringsvolatiliteit van 2% genoemd. Het is de VGPME, op basis van voortschrijdend inzicht, duidelijk dat hiervoor geen norm behoeft te worden opgenomen als de solidariteitsreserve op een adequate wijze wordt belegd. De kans dat sprake is van een lagere uitkering, is zeer gering geworden.

De heer Bénard licht toe dat voor de VGPME voor een evenwichtige transitie de standaardmethode het uitgangspunt is. Een evenwichtige verdeling kan op meerdere manieren worden uitgelegd. De VGPME gaat uit van de huidige dekkingsgraad van 116%. De huidige pensioenaanspraken zijn 100%. Voor het benodigde vereiste eigen vermogen (VEV) en de operationele reserve wordt uitgegaan van 2%. Uitgaande van de huidige dekkingsgraad zou 2% kunnen worden aangewend om de achterstand in de indexatie te compenseren. Het discussiepunt is vervolgens wanneer de solidariteitsreserve wordt gevuld. In de prioritering van de VGPME vindt het vullen van de solidariteitsreserve na het compenseren van de indexatieachterstand plaats. Bij een lagere dekkingsgraad dan 116%, bijvoorbeeld 108%, is het belangrijk dat de solidariteitsreserve een hoge prioriteit heeft. De VGPME bepleit dat het vullen van de solidariteitsreserve uit de eerste 10% van de dekkingsgraad wordt gefinancierd. De verwachting van VGPME is dat ongeveer 8% van de dekkingsgraad benodigd is voor het vormen van een solidariteitsreserve. De resterende 4% kan

worden aangewend voor het compenseren van de gepensioneerden of voor de opbouw van de pensioenrechten van alle deelnemers.

Het volgende punt is de compensatie. De VGPME is van mening dat op het moment dat de nieuwe regeling van kracht is, de compensatie in principe vanuit de premie moet worden gefinancierd indien de dekkinggraad hiervoor niet toereikend is. In de metaalsector bedraagt de huidige premie 28% van de pensioengrondslag. De maximale toegestane premie bedraagt 30%. De premie kan tijdelijk zelfs worden verhoogd naar 33%. De VGPME ziet het vullen van de solidariteitsreserve vanuit de premie als een goed alternatief indien de dekkinggraad hiervoor niet toereikend is. Berekeningen van de koepel hebben een indicatie gegeven van het benodigde percentage over een periode van tien jaar. Het percentage is 1,1 à 1,2% per jaar. Voor het initieel vullen van de solidariteitsreserve is ongeveer 3% benodigd.

De heer Bénard geeft aan dat de VGPME het belangrijk vindt dat de premieambitie wordt vastgelegd om een daling van het premiepercentage te voorkomen. De VGPME is van mening dat het ook wenselijk is van tevoren uitgangspunten voor indexatie te formuleren. Het voorkomen van fluctuaties in de uitkeringen heeft prioriteit. De wettelijke spreidingsperiode is tien jaar. Gezien de hoge leeftijd van een groot deel van de gepensioneerden vindt de VGPME deze spreidingsperiode te lang. Een spreidingsperiode van vijf jaar kan een mogelijkheid zijn, maar de absolute voorkeur van de VGPME gaat uit naar een periode van een jaar.

De heer Bénard geeft aan dat het voor de VGPME belangrijk is op welke wijze de solidariteitsreserve wordt gevuld en op welke wijze en met welke middelen deze reserve op niveau wordt gehouden, teneinde fluctuaties in de pensioenuitkeringen te voorkomen. Het doel van de solidariteitsreserve is mogelijke dalingen in de uitkeringen van gepensioneerden te voorkomen. Vanuit welke middelen de solidariteitsreserve wordt gevormd, is voor de VGPME niet relevant. Het primaire doel van de VGPME is het voorkomen van dalingen in de uitkeringen en dit doel onder de aandacht te brengen. Alhoewel de VGPME zich ervan bewust is dat het beleggingsbeleid een aangelegenheid is van PME, wil de VGPME ook het beleggingsbeleid onder de aandacht brengen. Het is niet alleen van belang dat de solidariteitsreserve wordt gevormd, maar ook op welke wijze de solidariteitsreserve wordt belegd. De solidariteitsreserve kan apart worden belegd. De VGPME doet de aanbeveling de solidariteitsreserve veilig met een vaste rente te beleggen.

De volgorde van prioritering blijkt uit de position paper. De VGPME realiseert zich dat in de position paper een aantal discussiepunten staat. Voor de VGPME is het wenselijk dat de door hen voorgestelde volgorde en de gedane suggesties door sociale partners worden overgenomen. Bij een dekkinggraad van 116% kan aan alle wensen worden voldaan. De VGPME is van mening dat het niet wenselijk is in te varen met een dekkinggraad lager dan 106%.

De voorzitter geeft aan dat sociale partners begrip hebben voor de zienswijze en de standpunten van de VGPME. Het is voor sociale partners duidelijk en begrijpelijk dat de vereniging opkomt voor de belangen van haar leden. Hij verzoekt de VGPME het voortschrijdend inzicht dat door de heer Bénard is benoemd op te nemen in de position paper. Sociale partners zitten nog aan het begin van het traject. Het is van belang de nieuwe inzichten in deze fase met elkaar te delen. De heer Bénard zegt namens de VGPME toe de aan te passen position paper op korte termijn toe te zenden.

Afspraak: De position paper wordt op basis van het voortschrijdend inzicht van de VGPME aangepast. De aangepaste versie wordt aan de deelnemers toegezonden.

Desgevraagd deelt de heer Kaandorp mee dat de VGPME voorstander is van een terughoudend beleggingsbeleid voor de solidariteitsreserve vanwege het risicoprofiel. Het is de VGPME duidelijk dat PME verantwoordelijk is voor het beleggingsbeleid. Sociale partners stellen echter de uitgangspunten en kaders vast waaraan het pensioenfonds uitvoering geeft.

De heer Brocken geeft aan dat sociale partners ook een keuze moeten maken over de inrichting van de uitkeringsfase. Hij maakt uit de position paper op dat de VGPME voorstander is van een collectieve uitkeringsfase, waarbij aan alle uitkeringsgerechtigden eenzelfde verhoging of verlaging wordt toegekend. Van de zijde van de VGPME wordt bevestigd dat de VGPME voorstander is van een collectieve uitkeringsfase.

De heer Kaandorp geeft aan dat PME uit ongeveer 170.000 actieve deelnemers bestaat en ongeveer hetzelfde aantal gepensioneerden kent. De gemiddelde pensioenuitkering ligt tussen € 600 en € 700. Het gaat om bescheiden pensioenuitkeringen die meer dan tien jaar niet zijn geïndexeerd voor de stijgende kosten van het levensonderhoud. Het bestuur van de VGPMME wordt hiermee tijdens bijeenkomsten geconfronteerd. Een mogelijke daling van de pensioenuitkering bij het invaren zou voor deze groep een behoorlijke impact hebben.

De voorzitter merkt op dat sociale partners zich hiervan bewust zijn en de zorg van de VGPMME delen. Sociale partners zijn zich ervan bewust dat bij een korting van lagere pensioenuitkeringen iedere euro wordt gevoeld. Sociale partners hebben deze zorg met het bestuur van PME besproken. Het is sociale partners duidelijk dat de pensioenen zijn achtergebleven bij het ambitieniveau. Dit aspect wordt meegenomen in de onderhandelingen.

Sociale partners zullen onderzoeken welke mogelijkheden het nieuwe pensioenstelsel biedt tot hogere pensioenuitkeringen te komen en welke verbeteringen kunnen worden gerealiseerd. De actieve deelnemers lopen in het nieuwe stelsel meer risico. Maar aan de andere kant biedt het nieuwe stelsel wellicht mogelijkheden tot hogere pensioenuitkeringen te komen. In het huidige stelsel zijn buffers opgebouwd om de zekerheid van een pensioenuitkering te garanderen. Het nadeel van het huidige stelsel is de strenge voorwaarden waaronder mag worden geïndexeerd. Het gevolg hiervan is dat niet waardevast kan worden geïndexeerd en de pensioenuitkeringen achterblijven bij de stijgende kosten van het levensonderhoud. De heer Van Dam beaamt dat de werkgevers van mening zijn dat het van belang is in het nieuwe pensioenstelsel de pensioenaanspraken en pensioenuitkeringen gezamenlijk goed te regelen. Daar staan de werkgevers ook voor.

De deelnemers wisselen met elkaar van gedachten over de signalen die zij ontvangen van gepensioneerden en werknemers over de stijgende kosten van het levensonderhoud, de loonindexatie en de gepensioneerden die hierbij – met uitzondering van 2022 – zijn achterblijven. De deelnemers zijn van mening dat het voor alle betrokken partijen wenselijk is in het nieuwe pensioenstelsel in te varen.

De heer Brocken geeft aan dat de reden, zoals aangegeven in de presentatie, om naar een ander stelsel over te gaan is gelegen in het feit dat pensioenfondsen niet in staat zijn op langere termijn bij een lagere rentestand en toch hogere rendementen de pensioenuitkeringen te verhogen.

De heer Kaandorp merkt met betrekking tot de compensatie van de afschaffing van de doorsneesystematiek op dat de VGPMME het niet wenselijk acht dat de nadelige effecten hiervan voor een deel uit het vermogen worden gefinancierd. Het gaat om toekomstige pensioenen. De nadelige effecten zouden vanuit de premie of vanuit het overrendement kunnen worden gecompenseerd, maar niet in eerste instantie uit het vermogen. De heer Bénard geeft aan dat dit wordt ingegeven door de zorg dat de huidige dekkingsgraad niet in stand blijft tot het transitiemoment. Bij een dekkingsgraad van 116% kunnen alle wensen worden gerealiseerd.

De voorzitter geeft aan dat deze zienswijze een belangrijke nuancering is op de weergave in de position paper. De heer Brocken merkt op dat de dekkingsgraad op het transitiemoment een onzekere factor is en afhankelijk is van de economische ontwikkelingen op dat moment. De feitelijke transitie vindt later plaats dan het moment waarop het transitieplan wordt vastgesteld. Sociale partners moeten zich voorbereiden op diverse scenario's met verschillende dekkingsgraden, rekening houdend met alle betrokken partijen.

De heer Bénard deelt mee dat de VGPMME binnenkort in gesprek gaat met PME over de wenselijkheid gebruik te maken van de indexatiemogelijkheid per 1 januari 2024. Eerder heeft de VGPMME aangegeven dat de gepensioneerden zich op het standpunt stellen dat indexatie de voorkeur heeft. Het dilemma is nu dat de voorkeur voor indexatie tot gevolg heeft dat de dekkingsgraad daalt.

De voorzitter merkt op dat het begrijpelijk is dat de VGPMME opkomt voor de eigen belangen. De VGPMME heeft om nadere informatie en onderbouwing gevraagd. De voorzitter geeft aan dat de VGPMME in het pensioenbestuur is vertegenwoordigd en vanuit die lijn over informatie kan beschikken dan wel wordt geïnformeerd. Sociale partners zullen zich voor wat de informatievoorziening beperken tot het beschikbaar stellen van het concepttransitieplan en de daarbij behorende onderbouwingen. Hij benadrukt het belang van een geactualiseerde position paper. Sociale partners starten op korte termijn met de onderhandelingen. Het doel is eind december 2023 een

concepttransitieplan op basis van de onderhandelingsresultaten gereed te hebben. De VGPMME wordt in de gelegenheid gesteld op het concepttransitieplan te reageren. De reactie wordt meegenomen in de overwegingen bij de definitieve vaststelling van het transitieplan.

De heer Wilbrink is benieuwd naar de visie van sociale partners op de ontwikkeling van de premiedekkingsgraad. De premiedekkingsgraad ligt al enige tijd onder het vereiste niveau; dat heeft effect gehad op de dekkingsgraad. Tussen de vakbonden en werkgevers zijn hierover afspraken gemaakt. De belangen van de gepensioneerden zijn daarbij buiten beschouwing gebleven. In het jaarverslag 2022 staat dat het streven is in 2026 een premiedekkingsgraad van 100% te realiseren. Dit betekent dat de premiedekkingsgraad in de tussenliggende periode nog niet op peil is. De voorzitter antwoordt dat het niet kunnen indexeren geen gevolg is van te lage premieopbrengsten. De te lage premieopbrengsten hebben wel gevolgen voor de pensioenopbouw van de actieve deelnemers. In een tijd van recessie waarbij de koopkracht onder druk staat, is het bespreekbaar maken van het verhogen van de pensioenpremie niet realistisch. De heer Brocken merkt op dat de premiedekkingsgraad op dit moment hoger is dan 100%. Ook in het verleden is de premiedekkingsgraad hoger geweest toen de voorwaarde werd gesteld dat vanuit de premie moest worden bijgedragen aan het herstel van het pensioenfonds. De afgelopen jaren hebben zich gekenmerkt door hogere en lagere premiedekkingsgraden. De premiedekkingsgraad is een onderdeel van de besluitvorming van sociale partners, waarbij PME de evenwichtigheid afweegt. De voorzitter geeft aan dat het pensioenbestuur, vanzelfsprekend na overleg met sociale partners, verantwoordelijk is voor de formele vaststelling van de premiedekkingsgraad. Hij geeft aan dat het een opgave zal zijn alle betrokkenen vanuit dezelfde regeling en met dezelfde middelen te bedienen. Vanuit het financiële toetsingskader geredeneerd is ook een dekkingsgraad van 116% aan de lage kant en had het herstel eerder moeten worden ingezet. Met deze dekkingsgraad kan worden ingevaren en moeten wellicht moeilijke maar evenwichtige keuzes worden gemaakt door zowel sociale partners als het bestuur van PME.

De heer Kleinloog (consultant FME) merkt op dat in de position paper ervan wordt uitgegaan dat de startuitkering ten minste gelijk moet zijn aan de huidige pensioenuitkering. Daar wordt gesproken over ouderdomspensioen inclusief 70% partnerpensioen. Niet alle deelnemers hebben daadwerkelijk 70% partnerpensioen. Desgevraagd antwoordt de heer Bénard dat deze tekst kan worden gelezen als ouderdomspensioen met het bijbehorende partnerpensioen op het transitiemoment. De passage over partnerpensioen is opgenomen, omdat de VGPMME zich ervan bewust is dat ook het partnerpensioen goed moet worden geregeld en de VGPMME hieraan niet voorbij gaat. Desgevraagd deelt de heer Bénard mee dat voor de VGPMME de in de position paper gehanteerde volgorde de prioriteit aangeeft.

4. Wat verder ter tafel komt
Er zijn geen andere bespreekpunten.

5. Rondvraag en sluiting
De voorzitter bedankt het bestuur van de VGPMME voor het gesprek en de toelichting op de position paper. Zoals afgesproken ontvangen sociale partners de geactualiseerde position paper. Het bestuur van VGPMME kan het conceptverslag van de vergadering op korte termijn tegemoet zien. Daarnaast ontvangt het bestuur op termijn – hopelijk voor eind december 2023 - het concepttransitieplan en het onderhandelingsresultaat. Het bestuur wordt in de gelegenheid gesteld daarop te reageren. Sociale partners zullen in reactie een onderbouwd antwoord geven, zodat het bestuur zijn leden kan informeren waarbij de door sociale partners gemaakte afwegingen duidelijk zijn.

De heer Bénard bedankt sociale partners namens de VGPMME voor de ontvangst en de mogelijkheid de position paper toe te lichten.

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering.